

Sygn. akt IV KZ 9/21

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski

w sprawie M. O., M. S., K. O., A. O., M. M. i T. B.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 17 lutego 2021 r.,
zażalenia oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego
na postanowienie Sądu Okręgowego w R.
z dnia 22 grudnia 2020 r., sygn. akt III Ka (...),
o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia
wyroku Sadu Okręgowego w R.
z dnia 18 września 2020 r., sygn. akt III Ka (...),
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w R., wyrokiem z dnia 18 września 2020 r., III Ka (...), po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego, oskarżyciela posiłkowego (który w tej sprawie wniósł subsydiarny akt oskarżenia) i obrońcę oskarżonych, zmienił wyrok Sąd Rejonowy w J. z dnia 2 sierpnia 2019 r., II K [...] w ten sposób, że uniewinnił oskarżonych M. O., K. O. i A. O. od popełnienia zarzucanych im czynów, na podstawie art. 640 w zw. z art. 632 pkt 1 k.p.k. kosztami procesu obciążając oskarżyciela posiłkowego J. G., uchylił rozstrzygnięcia zawarte w punktach 4 i 5 wyroku (o opłacie i kosztach), w pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy. Sąd zasądził także od oskarżyciela

posiłkowego J. G. na rzecz oskarżonych M. S. oraz M. M. zwrot poniesionych kosztów ustanowienia obrońcy w postępowaniu odwoławczym oraz zasądził od tego oskarżyciela na rzecz Skarbu Państwa opłatę za drugą instancję.

Pismem datowanym na dzień 29 września 2020 r., nadanym w urzędzie pocztowym w dniu 2 października 2020 r. oskarżyciel posiłkowy złożył wniosek o przywrócenie terminu zawitego do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia i doręczenie go wraz z wyrokiem, dokonując przy tym czynności, której terminowi uchybił. Do wniosku oskarżyciel załączył kopie dwóch zaświadczeń lekarza sądowego (nr (...) z dnia 7 września 2020 r. oraz (...) z dnia 30 września 2020 r.) wskazujące, że oskarżyciel posiłkowy miał być niezdolny do sprawy w dniu 4 września 2020 r. i na okres 2 tygodni oraz w dniu 18 września 2020 r. i na okres 14 dni. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że z uwagi na zły stan zdrowia oskarżyciel posiłkowy zapomniał o terminie rozprawy i dopiero przeglądając dokumenty w dniu 29 września odnalazł zapiski dotyczące terminu rozprawy, co spowodowało, że zadzwonił do Sądu i uzyskawszy wiedzę o wydanym wyroku, złożył wniosek o przywrócenie terminu.

Sąd Okręgowy w R., postanowieniem z dnia 23 października 2020 r., III Ka (...) nie uwzględnił powyższego wniosku. Zażalenie na to postanowienie wniósł oskarżyciel posiłkowy. Sąd Najwyższy, postanowieniem z dnia 1 grudnia 2020 r., IV KZ 63/20 uchylił to orzeczenie z tego powodu, że dotknięte ono było bezwzględną przyczyną odwoławczą o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 w zw. z art. 40 § 3 k.p.k. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R.. Z uwagi na powód uchylenia, merytoryczne argumenty zażalenia pozostały poza zakresem rozważań Sądu Najwyższego (s. 3 postanowienia, k. 1601, t. IX).

Sąd Okręgowy w R., po ponownym rozpoznaniu wniosku o przywrócenie terminu, w składzie nienaruszającym zakazu wynikającego z art. 40 § 3 k.p.k., nie uwzględnił tego wniosku. W uzasadnieniu wskazano, że wnioskujący nie wykazał, ażeby uchybienie terminowi zawitemu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia i doręczenia go wraz z wyrokiem miało nastąpić z powodów od strony niezależnych. Podniesiono, że oskarżyciel posiłkowy ani w dniu rozprawy, ani w okresie późniejszym – do 29 września, kiedy to miał wykonać telefon do Sądu,

nie próbował uzyskać informacji o wyniku postępowania apelacyjnego, a nie stały temu na przeszkodzie żadne realne powody. Sąd podkreślił, że oskarżyciel posiłkowy, z uwagi na swoją dotychczasową aktywność procesową miał świadomość swoich praw i obowiązków procesowych. Zaznaczył także, że nie każda choroba czy niezdolność do stawienia się na wezwanie czy zawiadomienie jest równoznaczna z niemożnością skontaktowania się przez stronę z sądem czy też wystosowania nieskomplikowanego wniosku o sporządzenie uzasadnienia. Dowodem tego jest chociażby to, że wniosek o przywrócenie terminu został sporządzony w okresie „niezdolności” zakreślonym w drugim zaświadczeniu lekarza sądowego. Sąd wskazał także, że oskarżyciel posiłkowy w tym czasie nie przebywał w szpitalu, nie był pozbawiony środków komunikowania się na odległość, nie wykazał, aby był obłożnie chory i fizycznie niezdolny do zajmowania się własnymi sprawami, a złe samopoczucie, nawet jeżeli połączone z gorączką i koniecznością przyjmowania leków, nie oznacza jeszcze stanu uniemożliwiającego wykonanie w ustawowym terminie czynności. Sąd Okręgowy podniósł także, że z oświadczeń zawartych we wniosku o przywrócenie terminu wynika, że – pomijając kwestię tego, czy stan taki usprawiedliwiał niedotrzymanie terminu zawitego – stan, o którym pisze we wniosku oskarżyciel posiłkowy ustał wcześniej aniżeli w dniu 29 września 2020 r.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł w ustawowym terminie oskarżyciel posiłkowy, wskazując na to, że orzeczenie to jest niesprawiedliwe, a oceny sformułowane w jego uzasadnieniu są dla niego krzywdzące. Opisując w szczególności stan swojego zdrowia i samopoczucia we wrześniu 2020 r., oskarżyciel posiłkowy wskazał, że uchybienie terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia nastąpiło z powodów od niego niezależnych, a zaraz kiedy uświadomił sobie, że miała odbyć się rozprawa apelacyjna w tej sprawie, skontaktował się z Sądem, aby dowiedzieć o jej wynik. Do zażalenia dołączono także kopię wyników badań, z których wynika, że W. G. został zakażony wirusem COVID-19.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest zasadne i nie mogło prowadzić do zmiany albo uchylecia zaskarżonego postanowienia. Instytucja przywrócenia terminu ma charakter wyjątkowy, gdyż prowadzi do odzyskania terminu do dokonania czynności, do podjęcia której – w wyniku upływu czasu – strona nie była już uprawniona. Ma więc charakter gwarancyjny w aspekcie pewności obrotu prawnego, zwłaszcza gdy chodzi o wydawane w toku postępowania karnego orzeczenia, ale także chroni interesy tych uczestników postępowania, którzy nie mogli (nie byli zdolni) z przyczyn od siebie niezależnych do dokonania określonej czynności w przewidzianym w ustawie terminie. Aby takie przywrócenie mogło nastąpić, strona musi w terminie 7 dni od dnia ustania przyczyny uniemożliwiającej dochowanie terminu złożyć wniosek o przywrócenie terminu, uprawdopodobniając, że nie nastąpiło to z przyczyn zależnych od strony, oraz dokonać pierwotnej czynności, której terminowi uchybiono.

W niniejszej sprawie, na co słusznie zwraca się uwagę w końcowej części uzasadnienia postanowienia, z oświadczeń zawartych we wniosku o przywrócenie terminu wynika, że jest on spóźniony. Skoro stan złego samopoczucia (abstrahując w tym miejscu od tego, czy dawał podstawę do przywrócenia terminu) miał ustąpić, wedle twierdzeń wnioskodawcy, kilka dni po terminie rozprawy apelacyjnej, a ta odbyła się w dniu 14 września, to stan taki ustał na więcej niż 7 dni przed przesłaniem przez oskarżyciela posiłkowego do Sądu wniosku o przywrócenie terminu w dniu 2 października (zarówno listownie, jak i pocztą elektroniczną – k. 1563-1574, t. VIII).

Niezależnie od powyższego, Sąd Najwyższy podziela także stanowisko Sądu Okręgowego, że oskarżyciel posiłkowy nie uprawdopodobnił przy pomocy przedłożonych przez niego zaświadczeń (pomijając już tę okoliczność, że zostały one uzyskane do innej sprawy karnej), ażeby jego stan zdrowia w okresie drugiej połowy września ubiegłego roku był tego rodzaju, iż uniemożliwiał mu złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia, wykorzystując chociażby środki komunikowania się na odległość. Same twierdzenia oskarżyciela posiłkowego, niewsparte jakąkolwiek dokumentacją, która potwierdzałaby tak fatalny, jak

przedstawia się to w uzasadnieniu zażalenia, stan zdrowia są niewystarczające do zastosowania wyjątkowej instytucji przywrócenia terminu.

Na marginesie powyższych rozważań i jedynie sygnalizacyjnie należy wskazać (gdyż rozstrzygnięcie to nie jest przedmiotem zaskarżenia i w konsekwencji nie może być przedmiotem oceny Sądu Najwyższego i stanowić podstawy do przeprowadzenia szerszej i pogłębionej analizy tej kwestii), że wątpliwości może budzić prawidłowość rozstrzygnięcia zawartego w wyroku o „obciążeniu” kosztami procesu oskarżyciela posiłkowego – z uwagi na treść art. 640 w zw. z art. 632 pkt 1 k.p.k. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w wypadku uniewinnienia oskarżonego w sprawie wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego, do której przystąpił prokurator w trybie art. 55 § 4 k.p.k., koszty procesu, stosownie do art. 632 § 1 pkt 2 k.p.k., ponosi Skarb Państwa. Regulacja zawarta w art. 640 § 1 k.p.k. będzie miała zastosowanie w sprawach wszczętych na skutek wniesienia aktu oskarżenia przez oskarżyciela posiłkowego, do których nie przystąpił prokurator (zob. postanowienie z dnia 26 lutego 2020 r., I KZ 4/20). Co prawda, w wypadku skorzystania przez prokuratora z tego uprawnienia w stanie prawnym przed 16 kwietnia 2016 r., nie występował on w charakterze oskarżyciela publicznego, lecz w roli rzecznika interesu publicznego, co powodowało, że sprawa, choć dotyczyła czynu ściganego z oskarżenia publicznego, nie nabierała charakteru publiczno-skargowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2015 r., III KK 40/15, OSNKW 2015, z. 8, poz. 68) – a z taką sytuacją mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie, gdyż akt oskarżenia został wniesiony w 2013 r. Trzeba jednak pamiętać o tym, że w sprawach prowadzonych po dniu 14 kwietnia 2016 r., w których akt oskarżenia, wniosek o wydanie wyroku skazującego, wniosek o warunkowe umorzenie postępowania lub wniosek o umorzenie postępowania przygotowawczego i orzeczenie środka zabezpieczającego skierowano do sądu przed dniem 1 lipca 2015 r., zastosowanie znajdują przepisy regulujące przebieg postępowania karnego wprowadzone przez ustawę z dnia 11 marca 2016 r., a więc - co do zasady - przepisy nowe (zob. mającą moc zasady prawnej uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 r., I KZP 10/16).

Jak już jednak wskazano, kwestia ta pozostawała poza rozważaniami Sądu Najwyższego i wymaga przeprowadzenia odrębnej pogłębionej analizy. W razie uznania, że rozstrzygnięcie to jest wadliwe, jeden z podmiotów szczególnych wskazanych w art. 521 § 1 k.p.k. będzie uprawniony do wywiedzenia w tym zakresie kasacji, o co skarżący może u tych podmiotów zabiegać.